

Programmaboekje

150 jaar Kerk in Abbenes

1869 - 2019

Voorwoord

Gedurende mijn hele studieperiode in Leiden (vanaf 1989) 'zoemde' Abbenes op de achtergrond al mee. Jan Willem Roodenberg, toenmalig studiecoördinator bij de faculteit Godgeleerdheid, was tevens parttime predikant in Abbenes. Zijn opvolgers op beide fronten, Wessel (predikant) en Mirjam (studiecoördinator) ten Boom waren als zodanig ook verbonden met Abbenes. En tenslotte mijn directe voorgangster, Rolinka Klein Kranenburg, werd door onze hoogleraar ethiek in Abbenes in het ambt bevestigd.

Rijdend op de A44 - van Apeldoorn naar Leiden - zag ik bij afslag 2 altijd die vertrouwde naam 'Abbenes' staan, maar nooit had ik het dorp zelf bezocht. Totdat ik, zoveel jaren later, op de faculteit was en aan Anneke Mooij (de toenmalig secretaresse van de faculteit) vroeg: 'Zeg, weet jij nog geen leuke gemeente hier in de buurt die vacant is?' Na enig nadenken riep ze verheugd uit: 'Nou, Abbenes is vacant! Dat is een hele leuke gemeente, echt iets voor jou'. De eerstvolgende (regenachtige) zaterdagmiddag besloten mijn man en ik met de kinderen af te reizen, om te kijken hoe de kerk en het dorp er uit zagen.

Altijd had ik bij Abbenes een voorstelling gehad van een dorpskerk met een plein ervoor, huizen er rondom heen, een kroeg er tegenover en de Spar ernaast. Maar niets was minder waar.... Op de Hoofdweg, komend vanaf de toen nog brug (inmiddels Tamboerijn-rotonde), begon mijn hart sneller te kloppen en naderden we het bord van de bebouwde kom. Nauwelijks twee bruggen verder kwam het einde alweer in zicht. 'Hé, dit was het al' riepen we in koor; effe terug....

Het mooie kerkje, ietwat verscholen tussen de grote bomen, hadden we echter niet gemist. Het huis ernaast moest vast de pastorie zijn. We zijn die middag nog heel wat keren heen-en-weer gereden, waarschijnlijk tot het begon op te vallen. De liefde was echter gewekt en na een sollicitatieprocedure en een uitgebreide kennismaking, mocht ik hier op 4 november 2007 in het ambt bevestigd worden.

Niet voor niets noemde ik hierboven naam en toenaam van voorgangers. In de consistorie gaan die nog verder terug tot dhr. A. van der Spiegel in 1897. Hoe mooi is het om in een traditie te staan van mensen die al die jaren samengekomen zijn in onze kerk. Tot op de dag van vandaag is het een plaats van samenkomst; een plek waar gevierd wordt en gerouwd, waar je rust vindt of tot bezinning komt; waar je geïnspireerd wordt om het goede te zoeken; een waardevolle plek om elkaar te ontmoeten. En dat al 150 jaar! Reden voor dankbaarheid en feest.

Daarom heeft de kerkenraad besloten om van de periode 8 juli 2018 tot en met 29 maart 2019 een 'feestjaar' te maken, met allerlei activiteiten voor jong en oud. In dit programmaboekje staat in het midden een kalender met daarin een overzicht van alle activiteiten. U bent meer dan van harte welkom!!

Ds. Conny Berbée-Bakhuis

Beknopte historie van de kerk in Abbenes 1868-2019

Tijdens en na de droogmaking van het Haarlemmermeer vestigden zich steeds meer mensen in het zuiden van de Haarlemmermeer. Zo ook rond stoomgemaal De Leeghwater vanwege de werkgelegenheid aldaar; en op het voormalig eiland Abbenes, waar door de bemoeienis van Dr. Jan Pieter Heije naast werk ook betere huisvesting komt. Deze nieuwe bewoners van Nederduitsch Hervormde huize gaan zondags op het Kager-eiland naar de kerk. Dit kerkje daterend uit de 17de eeuw wordt al snel te klein. Men vraagt aan de Synode toestemming om de kerk uit te breiden.

Een technisch onderzoek, uitgevoerd door Rijks Waterstaat, keurt de vergroting van de Kaagse kerk af. Er wordt geadviseerd een gehele nieuwe kerk in Abbenes te bouwen, een centrale plaats in het zuiden van de Haarlemmermeer. Met toestemming van diezelfde Synode om 'een beroep op de algemene liefdadigheid te mogen doen' worden in 1865 diverse brieven rondgestuurd en advertenties geplaatst om geld in te zamelen voor de bouw van de kerk op Abbenes.

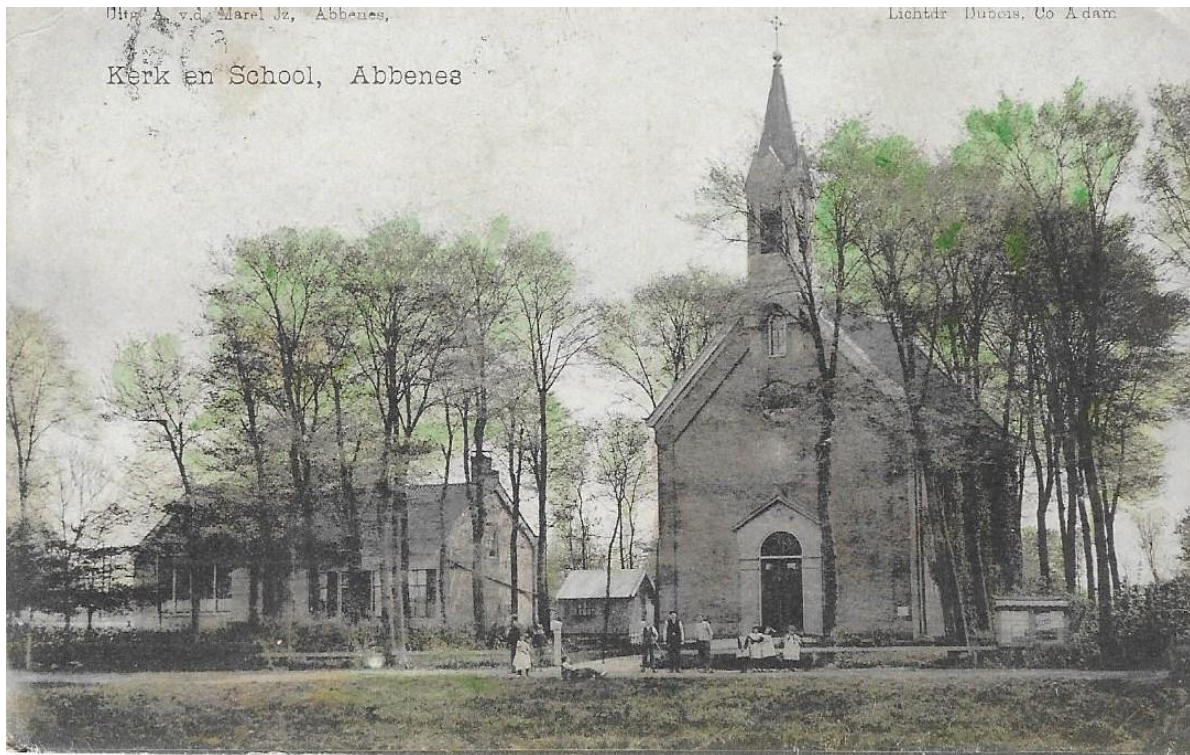
Aan Amsterdamse arts en volksdichter Jan Pieter Heije wordt gevraagd om een stuk grond naast de openbare lagere school in Abbenes, school nummer 6 van de Haarlemmermeer, in erfpacht te mogen verkrijgen voor 99 jaar. Deze schenkt zelfs de grond voor de kerk, groot 1/3 bunder, met die beklemming 'dat er op dien grond geene andere Gebouwen, dan Kerk en Pastorie mogen gesticht worden'. Op deze wijze wordt Jan Pieter Heije bij de bouw van de nieuwe kerk betrokken, wat van groot belang voor de realisatie van deze kerk blijkt te zijn. Enigszins op de achtergrond bedenkt hij met meester Boekel de plannen. Ook doneert hij geld voor de bouw van de kerk.

De reacties zijn bemoedigend, er komen vele giften binnen, o.a. vanuit Amsterdam. De Synode zelf schenkt fl 2000, Rijk en Provincies Noord- & Zuid-Holland fl 4200. Meester Boekel schrijft een boek 'ten voordeele der Kerkstichting te Abbenes': Geschiedenis van het Haarlemmermeer in schetsen en taferelen. Het eerste geschiedenisboek over de Haarlemmermeer! Totaal is er een bedrag binnen gekomen van fl 14.603,95.

Met de kerkenraad en dominee van de Kaagse kerk, waarmee Abbenes één gemeente vormt, wordt een contract gesloten dat hij ook de bewoners van Abbenes onder zijn hoede zal nemen, waarbij dan wel wordt afgesproken dat de dominee gezien de afstand heen en weer gereden moet worden.

Architect Hamer uit Amsterdam krijgt opdracht een ontwerp voor de kerk te maken. In het bestek staan duidelijke kwaliteitseisen, zoals dat de heipalen 'regte greenen of dennen mastbomen, groen en versch' moeten zijn. De bouw wordt in april 1868 aanbesteed en aannemer Kievit uit Kruisdorp (tegenwoordig Hoofddorp) is de laagste inschrijver: de bouwsom bedraagt fl 15.975.

Onduidelijk is wanneer precies met de bouw is begonnen, maar het was een groot project in de nieuwe polder met nog onverharde wegen. De kerk in Abbenes was na die van Kruisdorp en Vennip de derde Hervormde kerk in Haarlemmermeer. Binnen drie maanden, op 8 juli 1868 wordt de eerste steen gelegd door de dochter van Jan Pieter Heije, Sophia. Er is dan al veel werk verzet: het grondwerk en het onderste metselwerk is er dan al. De inwoners van Abbenes zien langzamerhand de kerk verrijzen. Wat moet dat een mooi gezicht geweest zijn! Voor de toren is pas later door de architect een ontwerp gemaakt en dankzij burgemeester Amersfoordt en zijn vrouw Hermina Dijk wordt het een kerk mét toren. Zij organiseren een benefietconcert in Sloten, waarin mevrouw Amersfoordt zelf ook optreedt. De opbrengst van fl 1.471, door de burgemeester aangevuld tot fl 2.000 is ten bate van de kerkbouw in Abbenes. Op 29 maart 1869, tweede Paasdag, is de officiële opening van de kerk. Ds. Heringa is de voorganger is deze dienst.

KERK - INWIJDING
TE ABBENES,
op den Tweeden Paaschdag, des namiddags ten één ure,
door Ds. K. HERINGA.
J. KLAPWIJK, Presid. Kerkv.
P. BOEKEL, Secret. Kerkv.

De inrichting van de kerk wordt in de loop der jaren compleet gemaakt. 'De Nagtmaels Tafel met Schragen' wordt door Hulsbos gemaakt. De rekening bedraagt fl 5,29 voor 39 uur arbeidsloon. Petroleumlampen worden voor fl 39,90 aangeschaft. De tinnen avondmaalschalen uit Amsterdam zijn eenvoudig, maar sieren nog steeds de tafel. Collectestokken met stoffen zak kostten fl 3,15 per stuk. Nog steeds in

gebruik! Het uurwerk en de luidklok in de toren komen pas in 1870. Wederom meester Boekel die hier met behulp van Jan Pieter Heije geld voor weet in te zamelen. Kosten: fl 500. Niet iedereen is te spreken over het ieder uur luiden van de klok. Ook moet de kerkzang het nog zonder orgelbegeleiding doen. Die zang werd als 'beroerd' omschreven, totdat Jan Pieter Heije in 1875 een orgel koopt bij gebroeders Knipscheer voor fl 290.

Na de afsplitsing van de gemeente Kage in 1871 heeft Abbenes zo'n 70 jaar evangelisten gehad. Pas na de Tweede Wereldoorlog wordt de eerste officiële predikant aangesteld, dominee Breeuwsma.

In de loop der jaren zijn er natuurlijk dingen aangepast. De baldakijnen boven de kerkenraadsbankjes zijn verdwenen, de balustrade tussen preekstoel en banken is er niet meer en het klankbord boven de preekstoel is afgetimmerd waardoor het houtsnijwerk niet meer zichtbaar is. Ook schijnt er een schildering op de toren te hebben gestaan die bij een restauratie in 1912 verloren is gegaan. De huidige banken komen uit een Brabantse gemeente.

In 1968 breekt er brand uit in de toren na loodgieterswerk. De brandweer uit Nieuw-Vennep is snel ter plaatse en de schade blijft gelukkig beperkt. Wat niet is veranderd: de koppige haan op de kerk. Op 24 juli 1875 verschijnt een bericht in de krant: 'Na 8 jaar lang onverzettelijk den oostenwind aangegeven te hebben, is de haan van de kerktoren te Abbenes weder begonnen aan al zijn verplichtingen te voldoen, door ook den andere heerschende winden aan te wijzen'. Nadien zijn meerdere mensen op de kerktoren naar de haan geklommen, zoals Koos Verbaas. Maar de eigenwijze haan wijst nu alweer jaren continue naar het noordwesten!

Festiviteiten en activiteiten kalender

Juli 2018		
8 Juli	Start feestjaar met dienst, koffie en lunch	10.00 uur
Augustus 2018		
25 Augustus	Bingoavond	20:00 uur
September 2018		
8 September	Open monumentendag	11.00 – 15.00 uur
9 September	Startdienst	9.30 uur
19 September	Schilderavond	19:30 uur
25 September	Creatieve workshop	19:30 uur
Oktober 2018		
12 Oktober	Muziekavond	20.00 uur
17 Oktober	Schilderavond	19.30 uur
23 Oktober	Creatieve workshop	19.30 uur
November 2018		
17 November	Churchquiz	20:00 uur
21 November	Schilderavond	19:30 uur
27 November	Creatieve workshop	19:30 uur
December 2018		
8 december	Kerstmarkt op het MFT terrein	16.00 – 20.00 uur
14 december	Lezing schrijfster Joke Verweerd	20:00 uur
24 december	Lichtshow met muziek	22:30 uur
Januari 2019		
19 januari	Korenmiddag	14:30 uur
Februari 2019		
9 Februari	Filmavond	20:00 uur
Februari	Kleurwedstrijd voor de kinderen	
Maart 2019		
2 Maart	Muziekavond	20:00 uur
29 Maart	Herdenking ingebruikname van de kerk 150 jaar geleden	11.00 uur

Alle activiteiten vinden in principe plaats in en om de kerk. U bent altijd van harte welkom! Voor sommige activiteiten vragen wij u, u even aan te melden, dit staat aangegeven bij de beschrijving op de volgende bladzijden. Dit kan via de email: 150jaar@kerkinabbenes.nl of telefonisch bij Evelien Engel 0252-544435.

Toelichting op de activiteiten

8 Juli

We starten het feestjaar met een reüniedienst om 10.00 uur. Vanaf 9.00 uur staat de koffie klaar. Na afloop is er koffie met gebak en aansluitend een lunch. Tijdens de dienst is er kindernevendienst en oppas voor de kleinsten.

Graag even uiterlijk 3 dagen van tevoren aanmelden.

25 Augustus

Bingoavond in de kerk met mooie prijzen. U kunt aan het begin een boekje kopen voor de hele avond voor € 7,50. Er is een pauze met een hapje en een drankje voor eigen rekening.

8 September

Open monumentendag, waarbij de kerk vanaf 11.00 uur open is voor bezichtiging. Onze kerk is een gemeentelijk monument en derhalve wordt ook in het jubileumjaar de kerk geopend op open monumenten dag. Het is dé kans om een plek te bezoeken waar je normaal niet zo snel komt.

U kunt genieten van fraaie orgelmuziek. Op het kerkplein zijn er Oudhollandse spelletjes en overheerlijke poffertjes verkrijgbaar.

9 September

Startdienst om 9.30 uur. Hiermee gaan alle kerkelijke activiteiten weer van start na de zomerperiode. Ook is er vanaf vandaag tijdens de diensten weer kindernevendienst, waarbij alle kinderen in de basisschoolleeftijd van harte welkom zijn.

19 September

Schilderavond (ook op 24 oktober en 21 november). O.l.v. Dicky Treur en Jeannette Griffioen gaan we aan de hand van een thema schilderen op doek.

Graag even aanmelden uiterlijk 3 dagen van tevoren.

25 September

Creatieve workshop (ook op 16 oktober en 6 november). O.l.v. Jolanda Engel gaan we creatief aan de slag. Tijdens de kerstmarkt willen we namelijk graag onze creaties (al dan niet met het logo van de kerk) verkopen voor de kerk.

Graag even aanmelden uiterlijk 3 dagen va tevoren.

12 Oktober

Muziekavond (ook op 2 maart). Aanvang van deze avonden is 20.00 uur, kerk open om 19.30. Houdt u de flyers t.z.t. in de gaten voor het definitieve programma. Er is in ieder geval een pauze met koffie, en na afloop een hapje en een drankje verkrijgbaar. Er is geen toegangsprijs, maar er zal wel een collecte worden gehouden ter bestrijding van de onkosten.

17 Oktober

Schilderavond (zie 19 September)

23 Oktober

Creatieve workshop (zie 25 September)

17 November

Churchquiz o.l.v. Dick van 't Riet. Kennis krijgen van het markante gebouw, dat al 150 jaar ons dorp siert, kan op een ludieke wijze in de Churchquiz. Een pubquiz in onze eigen kerk, met 4 rondes van vragen geschikt voor iedereen. Een gezellige manier om achter weetjes te komen die je nog niet wist of je kennis van onze kerk te showen. In teams van 4-6 personen bent u vanaf 19:30 van harte welkom, we beginnen om 20:00 uur.

Graag even aanmelden uiterlijk 1 week van tevoren.

21 November

Schilderavond (zie 19 September)

27 November

Creatieve workshop (zie 25 September)

8 December

Kerstmarkt op het MFT-terrein bij de sportvelden. Op deze kerstmarkt kunt u prachtige artikelen kopen t.b.v. 150 jaar Kerk in Abbenes.

14 December

Lezing door schrijfster Joke Verweerd met als thema 'Midwintervertellingen'. Aanvang 20.00 uur en de kerk is open vanaf 19.30 uur.

Joke Verweerd (1954) is schrijfster van romans, verhalen en gedichten. In 1983 publiceerde ze al haar eerste gedichtenbundel. Sindsdien verschenen vele werken van haar hand. Haar romans haalden alle christelijke bestsellerlijstjes; een greep: De wintertuin, De rugzak, Permissie, Paradiso, Snoeitijd en Op de huid. Enkele van haar romans werden in het buitenland vertaald. Haar laatste romans waren Vindersloon (novelle-actieboek voor de week van het christelijke boek) en Vogelvlucht, over de ramp met de MH17. De Haarlemmermeer is het decor voor deze verhalen.

Joke Verweerd kan als geen ander het intermenselijke beschrijven, de verhalen van gewone mensen.

24 december

Lichtshow met muziek. De kerk is het decor van een prachtig schouwspel. Aanvang 22.30 uur.

19 Januari

Korenmiddag. Een uniek concert door het kerkkoor 'Samen Op Weg', het 'kinder-Lentekoor' en het gospelkoor 'Soul2Soul'. Aanvang 14.30 uur.

9 Februari

Filmavond in de kerk. Aanvang 20.00 uur. Laat u verrassen, het is in elk geval een film met een verhaal voor alle leeftijden.

Februari

Kleurwedstrijd voor de kinderen. De kleurplaten kunnen ingeleverd worden bij de pastorie en worden in de kerk opgehangen. De uitslag van de wedstrijd zal bekend gemaakt worden tijdens de officiële herdenking op 29 maart.

2 Maart

Muziekavond (zie boven)

29 Maart

Officiële herdenking ingebruikname van de kerk 150 jaar geleden. Deze dag zal in het teken staan van 150 jaar kerk in Abbenes. Op ludieke wijze zal dr. Heije van zich laten horen. In samenwerking met school zullen we dit samen vieren. We zullen op de begraafplaats bij het graf van dr. Heije enkele van zijn liedjes zingen en bloemen neerleggen. Tevens is de uitslag van de kleurwedstrijd. Na afloop een gezellig samenzijn met koffie en wat lekkers.

Heije en Abbenes

In verhouding tot andere dorpen in de Haarlemmermeer heeft Abbenes een rijke historie, wat vooral komt door de bemoeienissen van Jan Pieter Heije, een nationaal volksdichter. Velen zullen zijn liedjes als 'Er zaten zeven kikkertjes', 'De Zilvervloot', 'Het karretje op de zandweg', 'In het groene dal, in het stille dal' nog kennen. Zijn 'Zie de maan schijnt door de bomen' wordt nog steeds gezongen en 'De Zilvervloot' werd door André Rieu verwerkt in de Kroningswals in 2013. Jan Pieter Heije was afgestudeerd als arts, maar heeft zich later op het literaire gebied toegelegd.

Heije komt met Abbenes in aanraking door zijn schoonvader ds. Jan Jacob van Voorst: die kocht in 1853 land rondom het voormalige eiland Abbenes in de drooggelegde Haarlemmermeer. Hij trad sinds 1860 op als beheerder hiervan en erfde later de gronden. Heije zat in allerlei landelijke literaire commissies, richtte een muziek 'databank' op die nog steeds bestaat en was sociaal zeer bewogen.

Zo trok hij zich ook het lot van de arme Abbenesser bevolking aan en heeft veel gedaan om de leefomstandigheden en het opleidingsniveau van de mensen te verbeteren. Hij richtte de Schoolspaarbank op om de schoolgang te stimuleren. En hij zette een bibliotheek op, één van de eersten van het land, voor de schoolkinderen maar ook voor volwassenen. Meester Boekel beheerde deze en stelde zelfs zijn eigen boeken ter beschikking. Jan Pieter Heije stichtte een naai- en breischool en bouwde stenen huizen voor de arme bevolking.

En zoals hier eerder vermeld, heeft Jan Pieter Heije zich uitermate ingezet voor de bouw van de kerk in Abbenes; hij heeft hier een stuk grond voor geschonken en geld gedoneerd. Enige jaren later zette hij zich wederom in voor de bouw van een pastorie.

Jan Pieter Heije (1809-1876) is naar zijn uitdrukkelijke wens in Abbenes begraven. Na zijn overlijden werd op initiatief van Abbenesser onderwijzer en vriend meester Pieter Boekel het plan opgevat een grafmonument op het graf te plaatsen. Er werd geld ingezameld onder de Nederlandse schooljeugd. De graftombe van Jan Pieter Heije is een gemeentelijk monument en wordt nog steeds rond zijn geboortedag bezocht door de schoolkinderen van Abbenes, waar dan enkele van zijn liedjes worden gezongen en narcissen worden geplaatst.

Sponsoring

Voor de financiering van de activiteiten en festiviteiten zijn we afhankelijk van sponsoren en opbrengsten uit de diverse activiteiten. De volgende sponsors zijn we zeer erkentelijk voor hun bijdrage.

- Protestantse Gemeente Bennebroek
- C.J. Bos
- Koos en Barbara Bos, Canada
- Uitvaartonderneming Doodenzorg
- Fa. Engel van der Bijl, diervoeders
- Maatschap C.A. Gijzenberg
- L. van den Heuvel aardolieproducten BV
- Huurderscommissie Heije
- Royal Van Lent Shipyard
- Luxor Tuinbouwadvies BV
- Uitvaartzorg De Meer
- Pim's Tekdiving PTD
- Schildersbedrijf Ko Schild
- Sieling International Security BV
- By Spek, landwinkel
- Aannemersbedrijf John van Wieringen
- Wormenkwekerij A.D. Kranenburg

Mocht u na het lezen van dit programmaboekje genegen zijn tot een donatie of sponsoring dan kunt u uw bijdrage overmaken naar bankrekeningnummer NL49 FVLB 0226 6105 35 t.n.v. Protestantse Gemeente Abbenes, onder vermelding van "150 jaar Kerk".

Indien u een factuur wenst kunt u uw bedrijfsgegevens toesturen via de email: 150jaar@kerkinabbenes.nl of telefonisch bij Evelien Engel 0252-544435.

Programmaboekje
150 jaar Kerk in Appenes

1869 - 2019